

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
lotta.lewin-pihlblad@regeringskansliet.se

Yttrande: Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap (SOU 2025:68)

Er beteckning: (SOU 2025:68), KN2025/01284

Länsstyrelsen i Örebro län överlämnar härmed svar på slutbetänkande av Utredningen om näringslivets försörjningsberedskap

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Örebro län (nedan Länsstyrelsen) välkomnar betänkandet och ställer sig över lag positiv till förslagen. Länsstyrelsen delar utredarens uppfattning att säkerställande av de viktigaste samhällsfunktionerna kräver fler åtgärder, däribland att formerna för privat-offentlig samverkan utvecklas samt att byggnads- och reparationsberedskapen stärks på ett brett plan.

Länsstyrelsen ser särskilt positivt på att flertalet av förslagen bygger på gällande strukturer och processer som redan finns etablerat i beredskapssystemet men att den nationella samordningen stärks för att möjliggöra för aktörer med olika ansvar och roller. Detta borde innebära att aktörer med ett geografiskt områdesansvar får tydligare bild av vilka åtgärder som bör genomföras inom sektorn.

Länsstyrelsen ser även positivt till att MSB får ett tydligare ansvar för den nationella samordningen av försörjningsberedskapen och att ansvarsförhållanden förtydligas med en ny beredskapssektor för industri, bygg och handel. Länsstyrelsen bedömer att denna struktur, tillsammans med de samverkansstrukturer som byggs upp, kan vara till stöd i den ökade ambitionen inom försörjningsberedskapen och för det bredare arbetet med civil beredskap.

2.4 Försörjningsanalyser

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget om att alla beredskapsmyndigheter bör genomföra försörjningsanalyser men vill samtidigt lyfta behovet av vissa förtydliganden.

Försörjningsanalyser är ett viktigt verktyg för att skapa förståelse för vilka beredskapsåtgärder som behöver prioriteras, vi har också förståelse för att ett införande av särskilda analyser innebär en mer detaljerad redovisning än vad resultatet av en risk- och sårbarhetsbedömning ger. Precis som inom arbetet med att ta fram risk- och sårbarhetsbedömningar bör metoden för framtagandet av försörjningsanalyser vara anpassat för att identifiera och föreslå vidare åtgärder för det som är mest relevant och prioriterat. För en länsstyrelse innebär detta att i nära samarbete med framför allt kommunerna sammanställa vilka behov av förstärkningar som finns i en kommun och i sin tur länet ur ett brett perspektiv.

Utredaren lyfter att det sannolikt behövs olika metoder och tekniker för att göra försörjningsanalyser, samtidigt som de ska vara jämförbara. Det är viktigt att de stöd och vägledningar som utarbetas tydliggör hur aktörer med ett geografiskt områdesansvar ska involveras i arbetet samt hur metoden förhåller sig till liknande analysverktyg som risk- och sårbarhetsanalyser och kontinuitetshantering.

Vidare är det viktigt att de analyser som genomförs på nationell nivå ger resultat som är användbara på den regionala och högre regionala nivån. Det är viktigt att det tas fram en modell för hur den högre regionala nivån kan få kunskap om civilområdets behov så att bristsituationer kan förebyggas och förslag på prioriteringar utifrån genomförda försörjningsanalyser kan göras.

3.5 Upphandling kommer fortsatt vara huvudregeln

Länsstyrelsen delar utredarens uppfattning att ordinarie upphandlingslagstiftning är viktig för att stärka försörjningsberedskapen. Precis som utredaren lyfter krävs olika former av avtal för att säkra varor och tjänster under fredstid. Dagens system med upphandlingsregler har fördelar för anbudslämnare men även för upphandlande aktörer att skapa sig en bild av vilka alternativ som finns för att gå vidare med de bästa alternativen.

Eftersom kommunerna och regionerna inte föreslås kunna ingå så kallade F-avtal är det viktigt att upphandlingsstöd fortsätter att utvecklas och anpassas utifrån upphandling av olika typer av varor och tjänster. Flera kommuner, ofta mindre, saknar upphandlingsansvariga och har stort behov av stöttning av vägledning. Detta blir särskilt viktigt när det finns en större förväntan att dessa tillgångar ska säkras.

3.6 Allmän hänsyn till försörjningsberedskap

Länsstyrelsen ser positivt på att upphandlingslagarna kompletteras med ett nytt beaktandekrav. Som vi redogjort tidigare bedömer vi att detta komplement bör underlätta för framför allt kommuner att göra bra upphandlingar utan att riskera att gå utanför nuvarande krav eller på annat begränsa möjligheten för leverantörer att delta på lika villkor.

3.7 Ett nytt system för försörjningsberedskapsavtal

Länsstyrelsen ser positivt på att det i utredningen föreslås åtgärder för att säkra varor och tjänster med ett nytt system för försörjningsberedskapsavtal (F-avtal). Länsstyrelsen instämmer i stort till de bedömningar som utredaren genomför men ser behov av att vissa förtydliganden.

Länsstyrelsen ställer sig tveksam till att utesluta möjligheten för kommuner och regioner att ingå dessa avtal. Idag pågår arbeten för att via olika metoder säkra leveranser av olika typer av varor och tjänster men även samarbeten som syftar till att öka robustheten hos enskilda verksamheter som en kommun till exempel bedöms som kritisk. Vi utgår också från att den möjligheten kommer att växa i och med att program för investeringsstöd utformas för att göra det möjligt för privata aktörer att vara delaktiga. Ett annat exempel är Styrelspaneringen som genomförs av kommunerna där de har möjligheter utifrån ett antal konsekvenskriterier prioritera prioriterade företag. Vissa verksamheter är samtidigt begränsade till vilka de kan leverera sina varor och tjänster, elnätsbolag och fjärrvärmeverk är exempel på verksamheter där det finns fördelar med förstärkta avtal och möjligheten att stödja med robustgörande åtgärder. Vårdlandsstöd kan även vara en situation där kommuner och regioner kan behöva säkerställa avtal så att flöden inte brister.

Det finns därför behov av att tydliggöra varför kommuner och regioner inte bedöms kunna teckna F-avtal. Vi ser också behov av förtydliganden gällande hur företag som är aktuella ska utses eller om det endast via en omvänd process motiveras utifrån uppkomna behov.

3.10 Ny samlad lagstiftning om försörjningsberedskap

Länsstyrelsen instämmer till utredningens förslag att tillsätta en utredning som får i uppgift att utreda de juridiska förutsättningarna för och innehållet i en försörjningsberedskapslag. En samlad lagstiftning som gäller både privat och offentlig verksamhet och som gäller från förberedelse och planering i normaltid, till fredstida krissituationer, höjd beredskap och krig borde öka förutsättningarna att stärka förmågor inom försörjningsberedskapen. Det är enligt länsstyrelsen positivt att utredningen betonar vikten av att utreda hur prioriteringar borde genomföras på flera nivåer inom en kommun, ett län, civilområde och på nationell nivå.

4.2 Utgångspunkter för en modern byggnads- och reparationsberedskap

Länsstyrelsen instämmer att det finns behov av en modern byggnads- och reparationsberedskap (BRB) samt att denna i hög grad bör organiseras inom den existerande strukturen.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om ändringar i förordning (2022:525) om civilområdesansvariga länsstyrelser.

4.3 Förslag för en modern byggnads- och reparationsberedskap

Det är enligt länsstyrelsen rimligt att ett kansli för byggnads- och reparationsberedskap tillsätts för att stödja berörda aktörer att upprätthålla en byggnads och reparationsberedskap i hela landet. Det system som byggs upp för byggnads- och reparationsberedskap bör enligt länsstyrelsen bygga på befintliga strukturer för rapportering. Länsstyrelsen betonar vikten av att det detta BRB-kansli har ett nära samarbete med civilområdeskanslierna som finns på de civilområdesansvariga länsstyrelserna. Detta eftersom mycket av det arbete som behöver genomföras kommer ske regionalt och lokalt.

Länsstyrelsen håller i stort med om utredningens förslag om tillförda årsarbetskrafter. Länsstyrelsen anser däremot att det antal årsarbetskrafter som tillförs de civilområdesansvariga länsstyrelserna även bör spegla det samverkansbehov som de olika civilområdena har. Mellersta civilområdet består av sju länsstyrelser, två militärregioner och 79 kommuner vilket ställer mycket stora krav på tillgängliga resurser för samverkan. Länsstyrelsen anser därför att länsstyrelsen i Örebro i sin roll som civilområdesansvarig länsstyrelse i mellersta civilområdet i likhet med Stockholm, Västra Götaland och Skåne får två extra årsarbetskrafter.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av tf länsråd Peder Eriksson med beredskapshandläggare Karl Bergström och Åsa Hertzberg som föredragande. I den slutliga handläggningen har också tf försvarsdirektör Marcus Sjöholm medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.